

Безпека – розуміння ризиків і принципів захисту персональних даних, кібергігієна;

Розв'язання проблем – здатність використовувати цифрові технології для оптимізації туристичних процесів і підвищення ефективності бізнесу [1].

Отже, впровадження цифрових інновацій у професійну підготовку майбутніх фахівців сфери туризму є стратегічно важливим напрямом модернізації освіти. Це не лише забезпечує відповідність освітнього процесу сучасним вимогам ринку праці, а й сприяє підготовці конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно діяти в умовах цифрової трансформації туристичної галузі. Розвиток цифрової компетентності майбутніх спеціалістів виступає ключовим чинником підвищення якості освіти, формування інноваційного мислення та готовності до постійного професійного саморозвитку.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Цифрова трансформація освіти і науки: виклики, ризики, перспективи. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2020. № 5(79). С. 1–20.
2. Гуржій А. М., Биков В. Ю. Цифрова компетентність у структурі сучасної професійної підготовки фахівців. *Освітологічний дискурс*, 2021. № 3–4. С. 45–52.
3. Кудирко О. В. Використання цифрових технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців туризму. *Інноваційна педагогіка*, 2022. № 52. С. 73–77.
4. Європейська комісія. *The Digital Competence Framework for Citizens (DigComp 2.2)*. Publications Office of the European Union, 2022.
5. Плотнікова М. В. Цифровізація туристичної освіти: можливості, виклики, перспективи. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм*, 2023. № 1. С. 58–64.

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ТА МЕДІАГРАМОТНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАТИКИ

Богущий Антон Вадимович

здобувач другого рівня вищої освіти, спеціальність Середня освіта (Інформатика)
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
antonboguckij8@gmail.com

Лень Андрій Володимирович

кандидат історичних наук, асистент кафедри інформатики та методики її навчання
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
lenandr@tnpu.edu.ua

Щодня людина опиняється серед величезного потоку інформації, що надходить із різних джерел. Особливо це актуально для дітей та підлітків, адже їхнє життя постійно стикається з усілякими інформаційними ресурсами – починаючи від традиційних друкованих видань і закінчуючи аудіовізуальними й цифровими матеріалами. Медіа вже давно вийшли за рамки звичайного джерела новин чи розваг. Вони активно впливають на становлення світогляду, формування поведінкових моделей, закріплення системи цінностей і, власне, соціального досвіду. Цілком закономірно, що їхній вплив на освітній процес, спілкування та процеси самопізнання особистості невпинно зростає.

Брак ефективних механізмів захисту дітей від неправдивого або маніпулятивного контенту, поява фейкових повідомлень та інформаційних атак

створюють серйозні ризики для психічного здоров'я та соціального розвитку школярів. У таких умовах інформаційна безпека та медіаграмотність набувають статусу базових компетентностей.

Предмет «Інформатика» має важливий потенціал у даній сфері. Завдяки практичним завданням, роботі з інформаційними ресурсами, аналізу цифрового контенту та розгляду реальних прикладів кіберзагроз учні опановують принципи безпечної поведінки в онлайн-просторі, вчаться критично мислити та відповідально сприймати інформацію [1].

Так як цифрові технології швидко розвиваються, методичні підходи до навчання основ інформаційної безпеки й медіаграмотності в шкільному курсі інформатики поки що залишаються недостатньо систематизованими. Далеко не кожен педагог має чіткі орієнтири щодо інтеграції цих питань в освітній процес, а наявні програми та матеріали часто не відповідають реаліям цифрового сьогодення. Тому на часі є розроблення ефективних методичних рішень, що поєднують зміст інформатики з вихованням у школярів культури безпечного користування інформаційними технологіями.

Стрімкий розвиток цифрових технологій створює сприятливі умови для поширення в суспільстві як корисної правдивої інформації, так і хибної маніпулятивної. Найбільш активними та водночас схильними до негативного впливу дезінформації є підлітки, які проводять багато часу в медіапросторі та не мають достатньо досвіду та навичок для аналізу інформації.

На законодавчому рівні потреба у формуванні медіаграмотності й інформаційної культури вже визначена. Зокрема, у Концепції Нової української школи серед ключових компетентностей виокремлено інформаційно-цифрову, що передбачає впевнене, безпечне та критичне використання інформаційно-комунікаційних технологій, формування алгоритмічного мислення, навичок інформаційної безпеки й етичної поведінки в мережі [3].

Вивчення інформатики у школі закладає формування потрібних здібностей для інформаційного суспільства, надає здатність до самоосвіти, самоаналізу та мотивацію до отримання нових знань та самовдосконалення. Дозволяє аргументувати власну позицію, володіти навичками відповідального використання цифрових ресурсів. Інформатика створює умови для розвитку логічного мислення, самостійності, ініціативності та готовності до безперервного навчання [2, с. 52].

Основна мета інформатичної освітньої галузі полягає у розвитку здатності школяра використовувати цифрові технології для пошуку, аналізу, систематизації та подання інформації, критичного її оцінювання, а також створення власних інформаційних продуктів. Учень має навчитися свідомо й безпечно взаємодіяти в цифровому просторі, дотримуватися етичних, культурних і правових норм, розуміти екологічні та соціальні наслідки використання даних технологій.

Важливо навчити учнівство не тільки ефективно використовувати технології для навчання, спілкування та співпраці, а й сформувані в них розуміння про потенційні ризики та виклики цифрового світу. Освіта в цьому контексті є необхідною платформою для набуття навичок цифрового громадянства.

Освіта в умовах розвитку інформаційного суспільства потребує постійно нових підходів, серед яких важливе місце посідає формування медіаграмотності школярів. Розвиток цієї компетентності забезпечує здатність учнів усвідомлено

сприймати, критично аналізувати й відповідально створювати медіаконтент, що стає основою безпечної та продуктивної взаємодії з інформаційним середовищем.

Уроки інформатики надають широкі можливості для реалізації завдань медіаосвіти. Саме в межах даного предмету доцільно розвивати в учнів уміння шукати та перевіряти достовірність інформації, дотримуватися етичних і правових норм використання цифрових ресурсів, безпечно працювати в інтернет-просторі, створювати власні інформаційні продукти.

Використання медіаресурсів у поєднанні з різними методами та формами роботи дозволяє вчителю розширити можливості подання матеріалу, зробити процес навчання більш динамічним, захопливим і яскравим для учнів. Крім того, застосування медіа створює додаткові можливості для активної взаємодії всіх учасників освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Інформаційно-цифрова компетентність педагога. URL: <https://naurok.com.ua/informaciyno-cifrova-kompetentnist-pedagoga-396165.html> (дата звернення: 27.10.2025).
2. Овчарук О. Цифрова компетентність учителя: міжнародні тенденції та рамки. Нова педагогічна думка, 2019. № 4(100). С. 52–55.
3. Українська електронна енциклопедія освіти. Концепція нової української школи. URL: https://eduglos.iitta.gov.ua/index.php/Концепція_нової_української_школи (дата звернення: 28.10.2025).

ВІРТУАЛЬНІ ЛАБОРАТОРІЇ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ

Бурій Улас Олегович

здобувач другого рівня вищої освіти, спеціальність Середня освіта (Інформатика)
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
ulas.boory@gmail.com

Романишина Оксана Ярославівна

доктор педагогічних наук, професор кафедри інформатики та методики її навчання
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
oksroman@tnpu.edu.ua

Сучасна освіта вимагає впровадження інноваційних засобів, які сприяють ефективнішому засвоєнню знань та розвитку практичних навичок учнів. Віртуальні лабораторії є одним із таких інструментів, що моделюють реальні лабораторні досліди у цифровому середовищі, забезпечуючи доступність і безпечність експериментів у різних умовах навчання, зокрема змішаного та дистанційного.

Віртуальна лабораторія – це інтерактивне програмне середовище, яке імітує реальні лабораторні умови, даючи змогу учням легко, безпечно і в будь-який час виконувати освітні експерименти, моделювати природничі чи технічні процеси та аналізувати результати. Вони стали невід’ємною складовою сучасного освітнього середовища, особливо в умовах змішаного та дистанційного навчання, де відсутність фізичної лабораторії замінюється цифровим інструментом із широкими можливостями [1].

У наукових працях подана класифікація таких лабораторій, а саме:

онлайн-лабораторії з двовимірним інтерфейсом, які повторюють роботу фізичних лабораторій із обмеженнями в зоровому сприйнятті.